

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 243/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Z. K., J., zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, jej základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 3, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a čl. 5 písm. e) iv a čl. 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie postupom Krajskej prokuratúry v P. vo veci vedenej pod sp. zn. 1/2 KPt 740/10 a jej prípisom z 26. augusta 2010 v spojení s postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. IV/4 GPt 107/10 a jej prípisom zo 17. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. K. o d m i e t a z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2010 doručená a 18. januára 2011 doplnená sťažnosť Z. K., J. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), jej základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 3, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (ďalej len „dohovor o diskriminácii žien“) a čl. 5 písm. e) iv a čl. 6 Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor o rasovej diskriminácii“) postupom Krajskej prokuratúry v P. (ďalej len „krajská prokuratúra“) vo veci vedenej pod sp. zn. 1/2 KPt 740/10 a jej prípisom z 26. augusta 2010 v spojení s postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) vo veci vedenej pod sp. zn. IV/4 GPt 107/10 a jej prípisom zo 17. decembra 2010.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že *«porodila dňa 22. 2. 1993 na Gynekologicko-pôrodnickom oddelení Nemocnice s poliklinikou P. (po zmene názvu v súčasnosti Fakultná nemocnica s poliklinikou P. - ďalej len ako nemocnica v P.) svoje druhé dieťa. Išlo o jej druhý pôrod, ktorý bol - rovnako ako jej prvý pôrod - vedený cisárskym rezom. Počas výkonu cisárskeho rezu vykonali sťažovateľke zamestnanci nemocnice tubálnu ligáciu - sterilizáciu (sterilisatio sec. Madlener). Podľa záznamov, ktoré tvoria súčasť zdravotnej dokumentácie vedenej o sťažovateľke nemocnicou v P., bola sťažovateľka prijatá na Gynekologicko-pôrodnické oddelenie nemocnice dňa 22. februára 1993 o 12.15 hod. Zdravotná dokumentácia neobsahuje žiadnu žiadosť sťažovateľky o výkon sterilizácie ani to, že by sťažovateľka udelila k zákroku informovaný súhlas. Sťažovateľka bola v čase vykonania zákroku negramotná, podpisovala sa krížikmi. Sťažovateľka mala v čase vykonania sterilizácie 17 rokov, t. j. nebola plnoletá, takže na vykonanie zákroku vyžadovali vtedy platné právne predpisy okrem jej súhlasu aj súhlas zákonných zástupcov. Dokumentácia sťažovateľky neobsahuje žiadny súhlas zákonných zástupcov sťažovateľky a ani sťažovateľky samotnej k výkonu sterilizácie. Záznam o vykonaní zákroku obsahuje dokument nachádzajúci sa v zdravotnej dokumentácii sťažovateľky nazvaný „Operačná vložka chirurgická do záznamu o zdraví a chorobe“*

zo dňa 22. 2. 1993, vyhotovený zamestnankyňou nemocnice MUDr. S., v ktorom je uvedené, že „vzhľadom na placentu akretu, rupturu uteri imminens v jazve urobená sterilizácia na tubách sec.“ (t. j. záznam, že počas operačného zákroku bola na sťažovateľke vykonaná sterilizácia). Operačná vložka chirurgická do záznamu o zdraví a chorobe je dokument, ktorý sa vyhotovuje pri akejkoľvek operácii a je v nej zaznamenávaný jej podrobný priebeh.

Nikto o vykonanom zákroku sťažovateľku neinformoval ani pred jeho vykonaním a ani potom. Sťažovateľka, keďže nevedela o vykonanom zákroku sterilizácie sa opakovane pokúšala otehotnieť, pričom dôvod jej neplodnosti jej nebol známy, opakovane sa taktiež podrobovala liečbe neplodnosti.

Sťažovateľka sa o vykonaní zákroku sterilizácie dozvedela až 18. 03. 2005, kedy jej bolo umožnené prostredníctvom jej splnomocnenej zástupkyne zhotovenie si fotokópií z jej zdravotnej dokumentácie, konkrétne operačnej vložky, ktorá ako jediná obsahuje záznam o vykonaní sterilizácie. ...

Po tom, čo sa sťažovateľka dozvedela o vykonanom zákroku, iniciovala na Okresnom súde v Prešove dňa 30. 06. 2005 občiansko - právne konanie na ochranu osobnosti, ktoré sa t. č. vedie pre uvedeným súdom pod sp. značkou 12 C 54/2005. Dňa 23. 1. 2009 podala sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vo veci trestné oznámenie na Okresnú prokuratúru v P.».

V súvislosti s trestnou vecou (v rámci ktorej sťažovateľka napáda prípis krajskej prokuratúry č. k. 1/2 KPt 740/10-6 z 26. augusta 2010 a generálnej prokuratúry č. k. IV/4 GPt 107/10-7 zo 17. decembra 2010) sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že „V rámci vedeného trestného konania vo veci násilných sterilizácií Úrad justičnej a kriminálnej polície KR PZ v Ž., ani žiaden iný orgán polície, sťažovateľku z vlastnej iniciatívy nikdy nekontaktovali.

Až po rozhodnutí Krajského súdu v Prešove uznesením zo dňa 2. 12. 2008 sp. zn. 5 Co 213/2008, ktorým došlo k zrušeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý zamietol jej žalobu, podala sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne, tak ako je vyššie uvedené, trestné oznámenie na Okresnú prokuratúru v P. V ňom poukázala predovšetkým na skutočnosť, že konaním zamestnancov nemocnice došlo k porušeniu vtedy platných

predpisov a ako následok tohto protiprávneho konania jej vzniklá ťažká ujma na zdraví; následky vykonaného zákroku sterilizácie predstavujú pre ňu dlhodobú poruchu zdravia.

Uznesením zo dňa 6. 2. 2009, ČVS: ORP-120/1-OVK-PO-2009, Okresného riaditeľstva PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície PZ v P. bolo začaté vo veci trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví podľa ust. § 222 ods. 1 TZ účinného do 31. 12. 2005.

Po vykonaní dokazovania v rámci vyšetrovania bolo sťažovateľke dňa 18. 05. 2010 prostredníctvom jej splnomocnenej zástupkyne doručené uznesenie zo dňa 10. 05. 2010, ktorým došlo k zastaveniu trestného stíhania s odkazom na ust. § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože podľa názoru vyšetrovateľky tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Vyšetrovateľka dospela k záveru, že na základe záznamov nachádzajúcich sa v zdravotnej dokumentácii však nie je možné určiť, či bola na sťažovateľke naozaj vykonaná sterilizácia. Vyšetrovateľka mala taktiež za to, že konaním lekárov nemocnice v P. nebolo preukázané, žeby došlo k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 TZ účinného do 31. 12. 2005 alebo skutkovej podstaty iného trestného činu.

Proti uvedenému uzneseniu podala v zákonnej lehote sťažovateľka prostredníctvom svojej splnomocnenkyne dňa 19. 05. 2010 sťažnosť, ktorou namietala predovšetkým, že vyšetrovateľka dospela na základe vyšetrovania k nesprávnym skutkovým a právnym záverom.

Uznesením prokurátorky Okresnej prokuratúry v P. zo dňa 3. 6. 2010 1 Pv 204/09-24 došlo k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľky ako nedôvodnej. Prokurátorka nezistila žiadne pochybenia v postupe vyšetrovateľky, ktorá trestné stíhanie vo veci zastavila a v plnom rozsahu sa stotožnila aj s jej dôvodmi.“

Sťažovateľka podala 6. júla 2010 krajskej prokuratúre podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 153/2001 Z. z.“) podnet na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Okresnej prokuratúry P. Krajská prokuratúra prípisom č. k. 1/2 KPt 740/10-6 z 26. augusta 2010 sťažovateľke oznámila, že dospela k záveru, že „nielenže bolo správne rozhodnuté, keď bolo trestné stíhanie

zastavené, ale v danom prípade nemalo k trestnému stíhaniu vôbec dôjsť. Pokiaľ sa tak stalo, tak malo byť, podľa názoru prokurátora KP, trestné stíhanie zastavené podľa § 215 ods. 1 písm. d), ods. 4 Trestného poriadku a nie podľa písm. b). Podľa názoru prokurátora KP mala vyšetrovatelka postupovať podľa ust. § 11 ods. 1 b) Tr. poriadku účinného v čase spáchania skutku a trestné stíhanie, ktoré bolo začaté zastaviť z dôvodu, že trestné stíhanie je premlčané a podľa ust. § 11 ods. 1 písm. e) Tr. poriadku, trestné stíhanie zastaviť z dôvodu, že trestné stíhanie musí byť zastavené proti tomu, kto umrel.“.

Ďalej sťažovateľka uviedla, že „Z dôvodu právnej opatrnosti podala... dňa 25. 10. 2010 na Generálnu prokuratúru SR opakovaný podnet na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia prokurátora...“.

Na opakovaný podnet zareagovala generálna prokuratúra prípisom č. k. IV/4 GPt 107/10-7 zo 17. decembra 2010, v ktorom bol „postup orgánov polície i prokuratúry spočívajúcom v právoplatnom zastavení trestného stíhanie vo veci nezákonnej sterilizácie sťažovateľky“ označený „za správny a opodstatnený, a preto podnet sťažovateľky ako nedôvodný odložila“.

Sťažovateľka v sťažnosti podrobne uviedla, ako mali byť porušené ňou označené práva, odôvodnila požadované finančné zadosťučinenie a žiadala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajská prokuratúra v P. postupom a rozhodnutím zo dňa 26. 08. 2010 v konaní vedenom pod 1/2 KPt 740/10-6 a Generálna prokuratúra SR postupom a rozhodnutím zo dňa 17. 12. 2010 v konaní vedenom pod č. IV/4 GPt 107/10-7 porušili základné ľudské práva a slobody sťažovateľky podľa článkov 2 ods. 2, čl. 12 ods. ods. 2, čl. 16 ods. 2, článku 19 ods. 2, Ústavy SR a ľudské práva a základné slobody sťažovateľky podľa článkov 3, 8 Dohovoru, článku 13 v spojení s článkami 3, 8 Dohovoru a článku 14 v spojení s článkami 3, 8 a 13 Dohovoru a ľudské práva sťažovateľky podľa článku 12 ods. 1 a článku 16 ods. 1 e) Dohovoru o diskriminácii žien a článku 5 písm. e) iv a článku 6 Dohovoru o rasovej diskriminácii.“

2. *Rozhodnutie Krajskej prokuratúry v P. zo dňa 26. 08. 2010 spisová značka 1/2 KPt 740/10-6, sa zrušuje.*

3. *Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie Krajskej prokuratúre v P.*

4. *Rozhodnutie Generálnej prokuratúry SR zo dňa 17. 12. 2010 spisová značka IV/4 GPt 107/10-7 sa zrušuje.*

5. *Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie Generálnej prokuratúre SR.*

6. *Krajská prokuratúra v P. a Generálna prokuratúra SR sú povinné zaplatiť sťažovateľke spoločne a nerozdielne finančné zadosťučinenie vo výške 30 000,- EUR (slovom: tridsať tisíc EUR) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, pričom v rozsahu splnenia povinnosti jedného zaniká povinnosť druhého.*

7. *Krajská prokuratúra v P. a Generálna prokuratúra SR sú povinné spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľke a jej právnej zástupkyňi trovy právneho zastúpenia na Ústavnom súde v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu, pričom v rozsahu splnenia povinnosti jedného zaniká povinnosť druhého.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

Sťažovateľka namieta porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 ústavy, svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 3, čl. 8, čl. 13 a čl. 14 dohovoru, ako aj práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) dohovoru o diskriminácii žien a čl. 5 písm. e) iv a čl. 6 dohovoru o rasovej diskriminácii postupom krajskej prokuratúry vo veci vedenej pod sp. zn. 1/2 KPt 740/10 a jej prípisom z 26. augusta 2010 v spojení s postupom generálnej prokuratúry vo veci vedenej pod sp. zn. IV/4 GPt 107/10 a jej prípisom zo 17. decembra 2010.

Krajská prokuratúra na podnet sťažovateľky zo 6. júla 2010 odpovedala prípisom č. k. 1/2 KPt 740/10-6 z 26. augusta 2010, v ktorom uviedla:

„Na základe Vášho podnetu zo 6. 7. 2010, ktorý nám bol doručený 12. 7. 2010 som vyžiadal z Okresnej prokuratúry P. príslušný spisový materiál, po preskúmaní ktorého Vám v zmysle ustanovenia § 33 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z, o prokuratúre, v znení neskorších predpisov, oznamujem, že Vami namietané rozhodnutia vyšetrovateľky i prokurátorky Okresnej prokuratúry P. sú čo do merita správne a zákonné. Konštatujem teda, že Váš podnet nie je dôvodný a to z nasledujúcich dôvodov:

Nielenže bolo správne rozhodnuté, keď trestné stíhanie bolo zastavené, ale v danom prípade k trestnému stíhaniu vôbec nemalo dôjsť. Pokiaľ sa tak stalo, tak trestné stíhanie malo byť zastavené podľa § 215 ods. 1, písm. d), ods. 4 Tr. poriadku a nie podľa písm. b). To však nedáva dôvod, aby uvedené uznesenie bolo potrebné reparaovať.

Celé konanie malo prebehnúť tak, že vyšetrovatelka by si vyžiadala vysvetlenie od MUDr. S., MUDr. L. a p. M., čím by vyšetrovatelka zistila, že podozrivá operátorka MUDr. S. je už mŕtva a v ďalšom by vydala uznesenie podľa § 197 ods. 1, písm. c) Tr. poriadku, ktorým by vec odložila.

Trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Tr. zákona, účinného v čase spáchania skutku, sa dopustil ten, kto inému úmyselne spôsobí ťažkú ujmu na zdraví. Za to zákon hrozil trestom odňatia slobody na dva roky až osem rokov. Ak by sme v krajnom prípade skutok posudzovali tak, že bol spáchaný podľa ods. 2, písm. b), t. j. vtedy, ak spácha taký čin na inom pre jeho politické presvedčenie, národnosť, rasu, vyznanie alebo preto, že je bez vyznania, tak by takej osobe hrozil trest odňatia slobody na tri roky až desať rokov.

Podľa § 67 ods. 1 Tr. zákona, účinného v čase spáchania trestnosť činu zanikla uplynutím premlčacej doby, ktorá bola

a) dvadsať rokov, ak išlo o trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľoval uložiť výnimočný trest,

b) desať rokov, ak horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody bola najmenej desať rokov,

c) päť rokov, ak horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody bola najmenej tri roky,

d) tri roky pri ostatných trestných činoch.

Z uvedeného teda vyplýva, že v danom prípade pri právnej kvalifikácii podľa § 222 ods. 1 Tr. zákona trestnosť činu zanikla uplynutím premlčanej doby 22. 2. 1998 a v krajnom prípade pri kvalifikovanej skutkovej podstate podľa § 222 ods. 1, 2, písm. b) Tr. zákona trestnosť činu zanikla 22. 2. 2003.

Podľa § 11 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku, účinného v čase spáchania skutku trestné stíhanie nemožno začať, a ak bolo už začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak je trestné stíhanie premlčané.

Podľa písm. e) tohto ustanovenia trestné stíhanie nemožno začať, a ak bolo už začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené proti tomu, kto zomrel.

Tým považujem Váš podnet za vybavený.“

Generálna prokuratúra na opakovaný podnet sťažovateľky odpovedala prípisom č. k. IV/4 GPt 107/10-7 zo 17. decembra 2010 takto:

«V nadväznosti na môj list z 3. novembra, 2010 o potvrdení prijmu Vášho podania z 25. októbra 2010 Vám oznamujem, že po oboznámení sa s vyžiadaným spisovým materiálom má Vaše podanie charakter opakovaného podnetu podľa § 34 ods. 1 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej len zákon o prokuratúre). Na jeho vybavenie je príslušná tunajšia prokuratúra, keďže Vaším prvým podnetom sa zaoberala Krajská prokuratúra v P.

V intenciách citovaného ustanovenia som preskúmala vyšetrovací spis OR PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície, odbor justičnej polície v P. sp. zn. ORP-120/1-OVK-PO-2009, obsah dozorového spisu Okresnej prokuratúry P. sp. zn. 1 Pv 204/09 a obsah dohľadového spisu Krajskej prokuratúry v P. sp. zn. 1/2 KPt 740/10 s cieľom zistiť, či Vaše argumenty sú opodstatnené a vyžadujú obnovenie už ukončeného trestného stíhania.

Podstatou Vášho stručného opakovaného podnetu je Vaša nespokojnosť s odôvodnením listu prokurátora krajskej prokuratúry, ktorý prvý podnet odložil a zároveň poukázal na existenciu dôvodov neprípustnosti trestného stíhania (§ 9 ods. 1 písm. a, d/ Tr. poriadku).

V prvom rade konštatujem, že orgány činné v trestnom konaní v okrese P. na základe Vášho trestného oznámenia viedli trestné stíhanie vo veci trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Tr. zákona účinného do 31. decembra 2005, ktoré ukončili zastavením trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. b/ Tr. poriadku (uznesenie sp. zn. ORP-120/1-OVK-PO-2009 z 10. mája 2009), pretože zistili konkrétne predpoklady pre vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti voči osobám, ktoré mali vykonať nedobrovoľnú sterilizáciu Z. K. v roku 1993. Primárnym dôvodom bola prítomnosť pochybností o tom, či skutočne ku sterilizácii poškodenej Z. K. vôbec došlo. Vzhľadom k tomu, že sa tieto nepodarilo zabezpečenými dôkazmi odstrániť, vyšetrovateľ rozhodol o zastavení trestného stíhania.

S rozhodnutím vyšetrovateľa sa plne stotožnila prokurátorka Okresnej prokuratúry P., ktorá Vašu sťažnosť voči uzneseniu vyšetrovateľky (pod č. k. 1 Pv 204/09-24 z 3. júna 2009) zamietla ako nedôvodnú. Ani Váš podnet, podaný takmer po roku od právoplatnosti rozhodnutia, nebol úspešný, keďže Krajská prokuratúra v P. (list č. k. 1/2 KPt 740/10-6 z 26. augusta 2010), ako to bolo už vyššie uvedené, postup orgánov prípravného konania a ich rozhodnutie posúdila ako zákonné a navyše poukázala na úmrtie operátora MUDr. S. a prípadné premlčanie trestného stíhania.

Z formálnoprávneho hľadiska som zistila, že krajská prokuratúra na základe Vášho podania preverila Vaše námietky, pričom pred zaujatím stanoviska mala k dispozícii nevyhnutný spisový materiál a o svojich zisteniach Vás informovala v zákonom stanovenej lehote.

Aj z vecného hľadiska považujem vybavenie Vášho prvého podnetu za opodstatnené.

Orgány činné v trestnom konaní v rámci vyšetrovania, ktoré je upravené v ustanoveniach § 199 až 210 Tr. poriadku, zabezpečili všetky potrebné dôkazy akceptujúc najmä Vaše návrhy. V rámci prípravného konania boli zadokumentované dve verzie vzniku neplodnosti Vašej klientky Z. K. Jednou z nich bolo vykonanie nezákonnej sterilizácie pri druhom pôrode dňa 22. februára 1993 operátorkou MUDr. S. a druhou z nich ochorenie pohlavných orgánov vo forme zlepenia abdominálnych ústí vajíčkovodov. V prospech prvej alternatívy svedčí jediný dôkaz - „operačná vložka chirurgická do záznamu o zdraví a chorobe z 22. februára 1993“ spracovaná operátorom MUDr. S. Z jej obsahuje zrejme, že pri pôrode cisárskym rezom bola vzhľadom „na placentu akretu, ruptúra uteri imminens v jazve urobená sterilizácia na tubách sec. Madlener“. Na druhej strane tento zdravotnícky výkon (sterilizácia) nebol zaznamenaný v pôrodnej operačnej knihe, v pôrodopise, v priebehu šestonedelia, v zázname o anestéze a ani v prepúšťacej správe. K rozsahu operačného zákroku boli vypočutí asistent pri operácii MUDr. P. L. (v tom čase 26-ročný lekár) a inštrumentárka K. M. Výsluch hlavnej operátorky MUDr. S. nebol vykonaný z objektívnych dôvodov (jej úmrtie). Podľa výpovede MUDr. P. L. operátorka MUDr. S. bežne robila zápisy z operácií až po ukončení operačných výkonov z celého dňa a nevyhlásil, že do operačnej vložky bolo omylom poznačené vykonanie sterilizácie. Podľa objektívnych zistení znalca v predmetný deň (22. februára 1993) boli vykonané štyri pôrody cisárskym rezom, počas jedného z nich i sterilizácia. MUDr. S. realizovala tri cisárske rezy

(poškodená Z. K. bola v poradí druhou pacientkou). Znalec vzhľadom na skutočnosť, že prípadná sterilizácia poškodenej nebola uvedená vo všetkých zdravotníckych dokumentoch, nedokázal jednoznačne potvrdiť vykonanie sterilizácie na tubách sec. Madlener. Nemohol totiž vylúčiť, že u nej došlo k vytvoreniu zrastov, ktoré mohli spôsobiť nepriechodnosť vajíčkovodov. Nakoniec zrasty boli u poškodenej zistené po otvorení brušnej dutiny pri druhom pôrode. Konkrétne išlo o zrasty medzi močovým mechúrom, ktorý bol vyšitý veľmi vysoko, do polovice uteru. Taktiež bola diagnostikovaná placenta accreta (veľmi ťažká pôrodnická komplikácia) predstavujúca hlboké upevnenie placenty cez endometrium a myometrium. Verifikovanie, ktorá z týchto dvoch možností spôsobila u poškodenej stav, že od roku 1993 neotehotnela, si podľa znalca žiada operačný zákrok (laparoskopicky a chromopertubácia).

Bolo by nekorektné žiadať od Vašej klientky absolvovanie operácie z dôvodu objasnenia skutkového stavu veci, keďže i v prípade potvrdenia vykonania jej sterilizácie formou tubálnej ligácie, by trestnoprávna zodpovednosť konkrétnych fyzických osôb nemohla byť objektívne vyvodená. Už prokurátor krajskej prokuratúry poukázal na dve zákonné prekážky - jednak úmrtie operatérky a jednak premlčanie trestného stíhania.

Vyhodnotením skutkového a právneho stavu som tak dospela k záveru, že uznesenie o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. b/ Tr. poriadku je potrebné akceptovať.

Zároveň si dovoľujem upriamiť Vašu pozornosť na to, že slovenský právny systém neposkytuje ochranu pred zásahmi do práva na život či fyzickej integrity len prostredníctvom prostriedkov trestnej povahy. V špecifickom kontexte lekárskech nedbanlivostných konaní sa môže dotknuté osoby domáhať primeraných občianskoprávných sankcií, napr. náhrady škody. Trestné právo je tak potrebné vnímať ako ultima ratio (prostriedok krajnej možnosti ochrany práva). Tiež možno zdôrazniť, že spôsob vybavenia veci v trestnom konaní nie je prekážkou civilnej žaloby a ani neovplyvňuje výsledok už začatého konania, resp. nebráni jej úspechu.

Vzhľadom k zisteným okolnostiam v danej trestnej veci, generálna prokuratúra, nevzhliadla dôvody pre aplikáciu trestnoprávných noriem a Váš opakovaný podnet ako nedôvodný odkladá.

Zároveň Vás poučujem, že zákon o prokuratúre umožňuje podať najviac dva podnety v tej istej veci. Tretí a ďalší podnet možno vybaviť ten vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ide o nevyhnutne potrebnú zákonom ustanovenú prekážku neobmedzeného počtu podnetov rovnakého obsahu, ktorých vybavovanie nemôže viesť k inému výsledku. Vzhľadom k tomu, že Vaše podanie z 25. októbra 2010 predstavovalo druhý podnet, je preskúmanie Vašich podaní ohľadnej tej istej skutočnosti a v tom istom rozsahu (t. j. bez uvedenia nových skutočností) zo strany orgánov prokuratúry ukončené. Tým nie je dotknuté Vaše právo domáhať sa prehodnotenia postupu orgánov prípravného konania súdnymi orgánmi (Ústavný súd Slovenskej republiky).»

Ústavný súd v nadväznosti na už uvedené poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. IV. ÚS 155/07, IV. ÚS 274/09), podľa ktorej je (ústavný súd, pozn.) podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, pričom táto viazanosť návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 12 ods. 1 dohovoru o diskriminácii žien štáty, zmluvné strany, prijímajú všetky príslušné opatrenia na odstránenie diskriminácie žien v oblasti starostlivosti o zdravie, s cieľom zabezpečiť na základe rovnoprávnosti mužov a žien, prístup k zdravotníckym službám, vrátane tých, ktoré sa vzťahujú na plánovanie rodiny.

Podľa čl. 16 ods. 1 písm. e) dohovoru o diskriminácii žien štáty, zmluvné strany, prijímajú všetky príslušné opatrenia na odstránenie diskriminácie žien vo všetkých veciach týkajúcich sa manželstva a rodinných vzťahov a najmä zabezpečia, na základe rovnoprávnosti mužov a žien rovnaké práva rozhodnúť sa slobodne a zodpovedne o počte

a čase narodenia ich detí a mať prístup k informáciám, vzdelaniu a prostriedkom, ktoré im umožnia uplatňovať tieto práva.

Podľa čl. 5 písm. e) iv) dohovoru o rasovej diskriminácii v súlade so základnými povinnosťami vyhlásenými v článku 2 tohto dohovoru sa zmluvné štáty zaväzujú, že zakážu a odstránia rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a že zaručia právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu, najmä potom pri používaní práv hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, najmä práva na ochranu zdravia, liečebnú starostlivosť, sociálne zabezpečenie a sociálne služby.

Podľa čl. 6 dohovoru o rasovej diskriminácii zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ich ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdoch spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 60/04, II. ÚS 374/06).

Ústavný súd po posúdení sťažnosti dospel k týmto záverom:

Podľa svojej ustálenej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol, alebo nebol náležite zistený

skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej moci vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi orgánov verejnej moci, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že nie je opravnou inštanciou v systéme orgánov činných v trestnom konaní. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať (ani) orgány činné v trestnom konaní, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Cieľom uplatnenia jeho právomoci nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie skutkových a právnych záverov orgánov činných v trestnom konaní, v tomto prípade krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry, ktoré rozhodovali o opravnom prostriedku (podnete) sťažovateľky. Skutkové a právne závery orgánov činných v trestnom konaní môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by účinky týchto záverov mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v záväznej medzinárodnej zmluve, čo by mohlo v konečnom dôsledku znamenať aj porušenie práva na účinný prostriedok nápravy garantovaného čl. 13 dohovoru. Predpokladom vykonania takejto kontroly ústavnej konformnosti rozhodnutia (prípisu) je však uplatnenie námietky porušenia garancií spravodlivého súdneho alebo pred iným orgánom uskutočneného (konania) procesu zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takúto námietku však sťažovateľka v podanej sťažnosti ani formálne, avšak ani obsahovo neuplatnila.

1. Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv hmotného charakteru postupom krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry a ich prípismi [čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 3 a čl. 8 dohovoru, čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) dohovoru o diskriminácii žien, ako aj čl. 5 písm. e) iv dohovoru o rasovej diskriminácii] z dôvodu, že

tieto orgány jej nevyhoveli v tom, že na základe ňou podaného trestného oznámenia nezačali trestné stíhanie.

V súvislosti s tým ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00, II. ÚS 23/02, III. ÚS 198/03), podľa ktorej právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd. Medzi označenými základnými právami a postupom krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry a ich prípismi neexistuje teda relevantná súvislosť, a preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 14 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že tieto ustanovenia majú charakter všeobecných ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto články ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu vo veci samej, a nie sú teda priamo aplikovateľné orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (napr. I. ÚS 8/97, III. ÚS 821/00, III. ÚS 51/08). Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv a práv sťažovateľky bolo potrebné z tohto dôvodu túto časť sťažnosti taktiež odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. Sťažovateľka namietala tiež porušenie čl. 13 dohovoru, ktorý zaručuje právo mať k dispozícii účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom. Podstatou sťažnosti sťažovateľky sú námietky týkajúce sa skutkových záverov obsiahnutých v napadnutom postupe a rozhodnutí (oznámení o odložení podnetu) krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry.

Ústavný súd konštatuje, že právo na účinný právny prostriedok nápravy (opravný prostriedok) sťažovateľke odopreté nebolo. Krajská prokuratúra a generálna prokuratúra ako opravné inštancie v trestnom konaní sa podnetom sťažovateľky zaoberali v súlade

s ustanoveniami relevantného právneho predpisu (§ 34 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z.) a napadnuté rozhodnutia (prípisy) preskúmali. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľky. Z uvedeného pohľadu posúdil teda ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú aj tú časť sťažnosti, ktorá sa týka námietky porušenia čl. 13 dohovoru.

Rovnako uvedená argumentácia platí aj vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa porušenia čl. 6 dohovoru o rasovej diskriminácii, ktorý možno vnímať ako špeciálne ustanovenie (vo vzťahu k čl. 13 dohovoru) poskytujúce garanciu účinného prostriedku nápravy pre prípady porušenia práv v súvislosti s rasovou diskrimináciou. Ústavný súd preto posúdil ako zjavne neopodstatnenú aj túto časť sťažnosti. Tieto závery ústavného súdu korešpondujú s jeho doterajšou rozhodovacou činnosťou (I. ÚS 176/2010).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti (priznanie finančného zadosťučinenia a zrušenie napadnutých rozhodnutí), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011